

การศึกษาเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรในพื้นที่ปลูกยางใหม่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างจังหวัดบุรีรัมย์ และอุบลราชธานี

The Study on Rubber Production Technology of Farmers in New Planting Areas of the Lower Northeast; Buriram and Ubon Ratchathani Provinces

บุญชู สายธนู¹ รัตันตียา พวงแก้ว² บงการ พันธุ์เพ็ง¹ ทีประพันธ์ น้อยอินทร์¹ และเฉลิมพงษ์ ขาวช่วง²
Boonchu Saithanu¹ Rattiya Pongkaw² Bongkarn Panpeng¹ Theeprapan Noi-in¹
and Chalermpong Kawchung^{2/}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรและปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีการผลิตยางพารามาตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตรไปปฏิบัติ ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี ระหว่างเดือนมกราคมถึงเมษายน 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจังหวัดละ 500 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยสถิติ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัย ระบุว่า เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักวิชาการมากกว่าเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี ในเรื่องการใส่ปุ๋ยก่อนเปิดกรีต ระดับความสูงที่เปิดกรีต และขนาดของต้นที่กรีต ซึ่งจะทำให้เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์สามารถกรีตยางได้นานกว่าจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากจังหวัดบุรีรัมย์มีสถานีทดลองยาง และศูนย์เรียนรู้ยางพาราโดยมีส่วนร่วมของเกษตรกรมาก่อนจังหวัดอุบลราชธานี ในขณะที่อายุการกรีตยาง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ของทั้ง 2 จังหวัด กรีตยางก่อนกำหนด (อายุน้อยกว่า 7 ปี) เนื่องมาจากราคาที่สูงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรรีบกรีตยางปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม การขาดความรู้ ความเข้าใจในการปลูกและจัดการสวนยางพาราที่ถูกต้องและเหมาะสมทำให้เกษตรกรส่วนหนึ่งเปิดกรีตยางก่อนกำหนด ซึ่งต้นยางมีขนาดเล็กกว่ามาตรฐานดังนั้น ข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนางานวิจัย การวางแผน การบริหารจัดการ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตยางของกรมวิชาการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: เทคโนโลยีการผลิตยางพารา, การจัดการสวนยาง, การกรีตยาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

Abstract

The objectives of this research were to study the rubber production technologies of farmers, and factors affecting the adoption of rubber production technologies which were recommended by the Department of Agriculture. The data were collected between January to April, 2011 in Buriram and Ubon Ratchathani provinces by surveying and interviewing farmers according to purposive sampling method. Five hundred farmers were sampled in

¹ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 4 ตู ๗๙ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000

² ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

¹ Office of Agricultural Research and Development Region 4, PO Box 79, Muang District, Ubon Ratchathani 34000

Tel / Fax: 0-4520-2190 0-45202193. E-mail : techoard4@gmail.com

² Buriram Agricultural Research and Development Center, Muang Buriram, Buriram 31000 Tel / Fax: 0-4461-7022.

each province. The data were analyzed and processed based on the percentage and average. The results were concluded that the farmers of on Ubon Ratchathani province, particularly on before-tapping fertilizer application, tapping height, and size of tapped-trees. These caused the longer tapping rubber than in Ubon Ratchathani province. This result was due to there have been a rubber experiment station and an educational centre of rubber in Buriram before Ubon Ratchathani. However, it was found that most farmers in both provinces were early-tapping the rubber trees, because of high price. In the new rubber plantations, the most farmers are early tapping the rubber trees which size is smaller than the standard. Due to the social and economic problem, lacking of knowledge and information, subsequent activities should be employed to develop a rubber plantation management guideline, as well as to promoting and transferring technologies to the farmers.

Keywords:rubber production technology, para rubber farm management,rubber tapping, Lower Northeastern of Thailand.

บทนำ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกยางธรรมชาติสูงเป็นอันดับ 1 ของโลก นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 เป็นต้นมา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประกอบด้วย 9 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นพื้นที่ปลูกยางใหม่ มีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ทุกจังหวัด รวมทั้งสิ้น 806,415 ไร่ พื้นที่ยางอายุมากกว่า 6 ปี 246,575 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 31 ผลผลิตเฉลี่ย 237 กก./ไร่ (สถาบันวิจัยยาง, 2553)

การผลิตยางพาราของเกษตรกรโดยทั่วไปจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ เช่น พันธุ์ปลูก การเตรียมพื้นที่ การตัดแต่งกิ่ง การใส่ปุ๋ย การกรีด ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันกรมวิชาการเกษตรได้มีคำแนะนำครอบคลุมครบทุกเทคโนโลยี พิศมัย (2554) รายงานว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของต้นยาง ได้แก่ สภาพพื้นที่ปลูกยางและสภาพแวดล้อม รวมทั้งการดูแลรักษาและการเอาใจใส่ของเกษตรกรตลอดจนความรู้ความเคยชินของเกษตรกร เป็นต้น ซึ่งถ้าหากเกษตรกรมีการจัดการสวนยางและใช้เทคโนโลยีการผลิตยางไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสมแล้ว จะทำให้ต้นยางเจริญเติบโตช้า เปิดกรีดได้ช้ากว่ากำหนด และผลผลิตต่ำ แต่เนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจสังคม ขาดความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์น้อย ทำให้เกษตรกรเปิดกรีดก่อนกำหนด กรีดยางต้นเล็ก และกรีดถี่ พิศมัย (2551) รายงานว่า การกรีดยางต้นเล็ก ได้ผลผลิตน้ำยางน้อยกว่าต้นขนาด 50 ซม. ร้อยละ 25-60 และการกรีดยางต้นเล็กร่วมกับการกรีดถี่ ทำให้ผลผลิตลดลงร้อยละ 40-60 การเปิดกรีดต้นเล็ก ทำให้ผลผลิตตลอดวงจรชีวิตยางลดลงร้อยละ 25-59 และทำให้ต้นยางมีอัตราการเจริญเติบโตต่ำและผลผลิตไม่ยางน้อยกว่าคิดเป็นร้อยละ 28-60

พื้นที่ปลูกยางใหม่เสี่ยงต่อการใช้เทคโนโลยีที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม นอกจากปัญหาด้านเศรษฐกิจสังคม การขาดความรู้ความเข้าใจ และมีประสบการณ์น้อยเมื่อเทียบกับเกษตรกรในเขตปลูกยางเดิมแล้ว อาจมีปัจจัยอื่น ๆ อีกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร ซึ่งยังไม่ทราบชัดเจน ดังนั้น จึงทำการศึกษาเทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรในพื้นที่ปลูกยางใหม่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยี และนำข้อมูลที่ได้มา

วางแผนพัฒนางานวิจัย เพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ได้อย่างถูกต้องตรงตามความต้องการของเกษตรกร นำไปสู่การเพิ่มศักยภาพการผลิตยางพาราในพื้นที่ปลูกยางใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลการใช้เทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกรและปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีการผลิตยางพาราตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร

วิธีการศึกษา

อุปกรณ์

- แบบสัมภาษณ์เกษตรกร
- อุปกรณ์บันทึกข้อมูล ได้แก่ GPS สายวัด และกล้องถ่ายรูป

วิธีดำเนินการ

1. คัดเลือกพื้นที่ปลูกยางรอบ ๆ ศูนย์เรียนรู้ยางพาราโดยมีส่วนร่วมเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ และแหล่งปลูกยางหนาแน่นของจังหวัดอุบลราชธานี
2. ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางในพื้นที่เป้าหมายและผู้นำชุมชน เพื่อจัดทำบัญชีรายชื่อ และนัดหมายกลุ่มเกษตรกร
3. จัดทำรายชื่อเกษตรกร (Listing Frame) ที่มีสวนยางพาราอายุตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป โดยแบ่งเกษตรกรเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสวนยางก่อนเปิดกรีดและกลุ่มสวนยางที่เปิดกรีดแล้วกลุ่มละเท่ากัน สุ่มตัวอย่างเกษตรกรโดยใช้วิธี Purposive Sampling
4. จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับยางพารา (GAP) และคำแนะนำการปลูกยางพาราในพื้นที่ปลูกยางใหม่ ทดสอบแบบสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์ พื้นที่ถือครอง อายุยาง เป็นต้น

ตอนที่ 2 สภาพพื้นที่ปลูกและเทคโนโลยีการผลิตของเกษตรกร ได้แก่ สภาพพื้นที่ ชนิดดิน พันธุ์ แหล่งที่มาของพันธุ์ ระยะปลูก วิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ ของเกษตรกร เช่น การใส่ปุ๋ยก่อนและหลังเปิดกรีด การกรีดและการหยุดกรีดยาง ผลผลิตและรูปแบบการจำหน่ายผลผลิต เป็นต้น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของเกษตรกร ปัญหา และความต้องการความรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

5. ทดสอบและแก้ไข ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความเหมาะสม
6. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป้าหมายที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างข้างต้น
7. ตรวจสอบความถูกต้อง และนำเข้าข้อมูลจากการสัมภาษณ์เกษตรกร
8. วิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Means) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)
9. สรุปผล จัดทำรายงาน จัดพิมพ์และเผยแพร่

ระยะเวลา

เริ่มต้น มกราคม 2554 สิ้นสุด กรกฎาคม 2554.

สถานที่ดำเนินการ

อำเภอสตึก แคนดง บ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ และอำเภอบุญทริก จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษา

จังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์หรือกลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มสวนยางก่อนเปิดกรีด จำนวน 246 ราย เปิดกรีดแล้ว 254 ราย จังหวัดอุบลราชธานี เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นกลุ่มสวนยางก่อนเปิดกรีดและเปิดกรีดแล้ว จำนวนเท่ากัน คือ 250 ราย

ผลการศึกษา มีดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมบางประการของเกษตรกร

จังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชายร้อยละ 54 เพศหญิงร้อยละ 46 อายุมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 77 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 73 พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 11.1 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 100 เป็นเจ้าของสวน มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา 6-10 ปี ร้อยละ 59 และมีสวนยางอายุ 5-10 ปี ร้อยละ 95

จังหวัดอุบลราชธานี เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชายร้อยละ 59 เพศหญิงร้อยละ 41 อายุมากกว่า 40 ปี ร้อยละ 77 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 84 พื้นที่ถือครองเฉลี่ย 11.7 ไร่ต่อครัวเรือน ร้อยละ 99 เป็นเจ้าของสวน มีประสบการณ์ในการทำสวนยางพารา 6-10 ปี ร้อยละ 63 และเกษตรกรมีสวนยางอายุ 5-10 ปี ร้อยละ 90

2. สภาพพื้นที่ปลูกและการใช้เทคโนโลยีการผลิตยางพารา

2.1 สภาพพื้นที่และลักษณะดินปลูกยางพารา

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นพื้นที่ราบร้อยละ 63 รองลงมาเป็นที่นาดอนและที่ลาดเทร้อยละ 32 และ 4 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ราบร้อยละ 57 รองลงมาเป็นที่ลาดเทและที่นาดอนร้อยละ 15 และ 13 ตามลำดับ สำหรับชนิดดิน พบว่า จังหวัดบุรีรัมย์ พื้นที่ปลูกยางเป็นดินร่วนร้อยละ 59 รองลงมา คือ ดินร่วนทรายและดินทราย ร้อยละ 21 และ 17 จังหวัดอุบลราชธานี ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนทรายร้อยละ 34 รองลงมาเป็นดินทรายและดินร่วน ร้อยละ 27 และ 13 ตามลำดับ ส่วนที่เหลือของทั้งสองจังหวัดเป็น ดินเหนียว ดินร่วนเหนียว และดินลูกรัง

2.2 การใช้เทคโนโลยีการผลิตยางพาราของเกษตรกร

1) พันธุ์ปลูก แหล่งที่มาของพันธุ์ และการปลูก

พันธุ์ยางที่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างปลูกมากที่สุด คือ RRIM 600 รองลงมา คือ RRIT 251 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำในพื้นที่ปลูกยางใหม่ จังหวัดบุรีรัมย์ ปลูกยางพันธุ์ดังกล่าวร้อยละ 92 และ 11 ตามลำดับ สำหรับจังหวัดอุบลราชธานี ปลูกยางพันธุ์ RRIM 600 และ RRIT 251 ร้อยละ 95 และ 10 ตามลำดับ เหตุผลของเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ ร้อยละ 46 ที่ปลูกพันธุ์ RRIM 600 คือ เป็นพันธุ์ที่ได้รับแจก และร้อยละ 37 ให้เหตุผลว่าเป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ในส่วนของเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี ร้อยละ 35 ให้เหตุผลว่า เจ้าหน้าที่ของ สกย.และ กรมวิชาการเกษตรแนะนำ รองลงมา คือ ได้รับแจก คิดเป็นร้อยละ 23 สำหรับแหล่งที่มาของพันธุ์ จังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ได้รับพันธุ์จากโครงการยางล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 51 และ 61 รองลงมาเกษตรกรซื้อเองคิดเป็นร้อยละ 37 และ 32 ตามลำดับ เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ใช้ระยะปลูก 3.0 x 7.0 และ 2.5 x 7.0 เมตร คิดเป็นร้อยละ 65 และ 23 ตามลำดับ จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ระยะปลูก 3.0 x 7.0 และ 3.0 x 6.0 เมตร คิดเป็นร้อยละ 49 และ 39 ตามลำดับ

2) การใช้ปุ๋ย

การใส่ปุ๋ยก่อนเปิดกรีด เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ร้อยละ 42.8 ใช้ปุ๋ยสูตรที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ คือ 20-10-12 มากกว่าเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งใส่ปุ๋ยสูตรดังกล่าว ร้อยละ 30.7 สาเหตุที่ไม่ใส่สูตร 20-10-12 เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ร้อยละ 92.7 บอกว่า หาซื้อปุ๋ยดังกล่าวไม่ได้ และ

เกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานีร้อยละ 27.4 บอกว่า ไม่ทราบว่าต้องใช้ปุ๋ยสูตรนี้ ส่วนปุ๋ยสูตรอื่น ๆ ที่เกษตรกรใช้ คือ 15-15-15 20-8-20 46-0-0 15-7-18 และ 16-16-8 (ตารางที่ 1)

การใส่ปุ๋ยหลังเปิดกรีด เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์มีเพียงร้อยละ 22.7 ที่ใส่ปุ๋ยสูตร 30-5-18 หรือ 29-5-18 ที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ ซึ่งน้อยกว่าจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเกษตรกรใส่ปุ๋ยสูตรดังกล่าวถึงร้อยละ 45.8 สำหรับปุ๋ยสูตรอื่น ๆ ที่เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ใช้มากถึงร้อยละ 28.7 คือ ปุ๋ยสูตร 20-8-20 รองลงมาคิดเป็นร้อยละ 14.8 คือ ปุ๋ยสูตร 20-10-12 สำหรับจังหวัดอุบลราชธานี ปุ๋ยที่เกษตรกรใช้นอกเหนือจากที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ คือ ปุ๋ยสูตร 20-10-12 15-15-15 20-8-20 และ 15-7-18 การที่เกษตรกรใส่ปุ๋ยสูตร 30-5-18 หรือ 29-5-18 ในจำนวนไม่มากนักแม้จะเป็นสูตรที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.6) ของเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ให้เหตุผลว่า หาซื้อปุ๋ยสูตรดังกล่าวไม่ได้ และร้อยละ 60 ของเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี บอกว่า ไม่ทราบว่าจะต้องใช้ปุ๋ยสูตรนี้ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 การใช้ปุ๋ยของเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี

รายการ	จังหวัดบุรีรัมย์	จังหวัดอุบลราชธานี
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. การใส่ปุ๋ยก่อนเปิดกรีด	(n=246)	(n=250)
ปุ๋ยเคมีสูตร 20-10-12 (กรมวิชาการเกษตรแนะนำ)	42.8	30.7
สาเหตุที่ไม่ใส่ปุ๋ยสูตร 20-10-12 เนื่องจาก		
หาซื้อสูตรปุ๋ยไม่ได้		92.7
ไม่ทราบว่าต้องใช้ปุ๋ยเคมีสูตรนี้		4.4
อื่นๆ		2.9 ^{1/}
20-8-20	12.2	4.6
15-15-15	15.7	7.3
46-0-0	3.5	13.9
15-7-18	2.0	1.9
16-16-8	0.5	4.8
อื่นๆ (ระบุ เช่น.....)	11.8 ^{1/}	28.4 ^{1/}
ปุ๋ยอินทรีย์	11.6	8.6
		(n=250)
2. การใส่ปุ๋ยหลังเปิดกรีด	(n=254)	
30-5-18/29-5-18 (กรมวิชาการเกษตรแนะนำ)	22.7	45.8
สาเหตุที่ไม่ใส่ปุ๋ยสูตร 30-8-18/29-5-18 เนื่องจาก		
หาซื้อปุ๋ยสูตรนี้ไม่ได้		88.6
ไม่ทราบว่าต้องใช้ปุ๋ยเคมีสูตรนี้		7.4
อื่นๆ		4.0 ^{1/}
20-10-12	14.8	6.8
15-15-15	7.7	5.5
20-8-20	28.7	4.5
15-7-18	2.2	4.2
อื่นๆ (ระบุ เช่น ใส่ปุ๋ยมากกว่า 1 สูตร)	25.4 ^{1/}	35.4 ^{1/}

หมายเหตุ: ^{1/} รายการที่สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

3) การกรีดยาง

3.1) กรณีกลุ่มตัวอย่างที่ยังไม่เปิดกรีดยาง

จังหวัดบุรีรัมย์

คาดว่าจะเปิดกรีดที่ยางอายุ 7 ปี ร้อยละ 76 รองลงมา คือ 6 ปี ร้อยละ 12 โดยคาดว่าต้นยางจะได้ขนาด คือ มีเส้นรอบลำต้น 50 ซม.ขึ้นไป ร้อยละ 90 และที่เหลือร้อยละ 10 จะเปิดกรีดยางต้นเล็กกว่าที่กำหนด คือ มีขนาดเส้นรอบลำต้น 40-49 ซม. ทั้งนี้เกษตรกรร้อยละ 95 คาดว่าจะมีจำนวนต้นยางในสวนได้ขนาดร้อยละ 50 ขึ้นไป และคาดว่าจะเปิดกรีดที่ความสูงแนะนำ คือ ที่ระดับความสูง 150 ซม.จากพื้นดิน ร้อยละ 89 สำหรับระบบกรีดที่คาดว่าจะใช้นั้น พบว่า ร้อยละ 39 จะใช้ระบบครึ่งลำต้นวันเว้นวัน รองลงมา คือ ครึ่งลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน ร้อยละ 25

จังหวัดอุบลราชธานี

คาดว่าจะเปิดกรีดที่ยางอายุ 7 ปี ร้อยละ 66 รองลงมา คือ 6 ปี ร้อยละ 24 โดยคาดว่าต้นยางจะได้ขนาด คือ มีเส้นรอบลำต้น 50 ซม.ขึ้นไป ร้อยละ 72 และที่เหลือร้อยละ 27 จะเปิดกรีดยางต้นเล็กกว่าที่กำหนด คือ ขนาดเส้นรอบลำต้น 40-49 ซม. ทั้งนี้เกษตรกรร้อยละ 98 คาดว่าจะมีจำนวนต้นยางในสวนได้ขนาดร้อยละ 50 ขึ้นไป และคาดว่าจะเปิดกรีดที่ความสูงแนะนำ คือ ที่ระดับความสูง 150 ซม.จากพื้นดินเพียงร้อยละ 42 เกษตรกรส่วนหนึ่ง (ร้อยละ 46) บอกว่า จะเปิดกรีดที่ความสูง 90-109 ซม. สำหรับระบบกรีดที่คาดว่าจะใช้ พบว่า ร้อยละ 70 จะใช้ระบบครึ่งลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน รองลงมา คือ ครึ่งลำต้นวันเว้นวัน ร้อยละ 18

3.2) กรณีกลุ่มตัวอย่างเปิดกรีดยางแล้ว

จังหวัดบุรีรัมย์

มีเพียงร้อยละ 8 เปิดกรีดที่ยางอายุ 7 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59) เปิดกรีดยางอายุ 6 ปี และยิ่งกว่านั้นมีเกษตรกรอีกร้อยละ 29 และ 4 เปิดกรีดยางที่มีอายุเพียง 5 ปี และ 4 ปี ตามลำดับ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 91 กรีดยางได้ขนาด คือ มีเส้นรอบลำต้น 50 ซม.ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่เปิดกรีดยางต้นเล็ก คือ ขนาดเส้นรอบลำต้น 40-49 ซม. ในด้านความสูงที่เปิดกรีด พบว่า ร้อยละ 89 เปิดกรีดที่ความสูงแนะนำ คือ ระดับความสูงจากพื้นดิน 150 ซม. สาเหตุที่กรีดในระดับความสูงที่ต่ำกว่าคำแนะนำ ร้อยละ 80 ให้เหตุผลว่า เลือกกรีดในตำแหน่งที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม และร้อยละ 12 บอกว่า กรีดตามเพื่อนบ้าน สำหรับความลาดเอียงของรอยกรีดนั้นพบว่า เกษตรกรเกือบทั้งหมดปฏิบัติถูกต้องตามแนะนำของกรมวิชาการเกษตร คือ รอยกรีดมีความลาดเอียง 30-35 องศา

ระบบกรีดยาง พบว่า ร้อยละ 43 ใช้ระบบกรีดหนึ่งในสามของลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน รองลงมา คือ ครึ่งลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน ร้อยละ 36 สำหรับจำนวนวันกรีด เกษตรกรร้อยละ 79 กรีดยาง 151-160 วันต่อปี รองลงมา คือ 120-130 วันต่อปี ร้อยละ 17 ช่วงเวลาที่กรีดมาก (ร้อยละ 81) คือ 20.00-24.00 น. รองลงมา คือ ช่วงเวลา 06.00-08.00 น. ร้อยละ 13 เกษตรกรร้อยละ 99 ไม่ใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง ผู้กรีดยางร้อยละ 73 มีประสบการณ์การกรีดยางไม่เกิน 5 ปี และร้อยละ 21 มีประสบการณ์ 6-10 ปี

จังหวัดอุบลราชธานี

เกษตรกรเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่เปิดกรีดยางอายุ 7 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เปิดกรีดยางตั้งแต่อายุ 4 ปี 5 ปี และ 6 ปี คิดเป็นร้อยละ 13 49 และ 34 ตามลำดับ เกษตรกรร้อยละ 51 กรีดยางได้ขนาด คือ มีเส้นรอบลำต้น 50 ซม.ขึ้นไป และมีมากถึงร้อยละ 40 ที่เปิดกรีดยางต้นเล็ก คือ มีขนาดเส้นรอบลำต้น 40-49 ซม. ในด้านความสูงที่เปิดกรีด พบว่า ร้อยละ 42 เปิดกรีดที่ความสูงแนะนำ และมีเกษตรกรร้อยละ 46 กรีดยางที่ระดับความสูง 90-109 เซนติเมตร ซึ่งสาเหตุที่กรีดต่ำกว่าระดับความสูงที่แนะนำ ร้อยละ 59 ให้เหตุผล

ว่า เลือกกรี๊ดในตำแหน่งที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม และร้อยละ 35 กรี๊ดตามเพื่อนบ้าน สำหรับความลาดเอียงของรอยกรี๊ด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 77 ปฏิบัติถูกต้องตามคำแนะนำ คือ ความลาดเอียงของรอยกรี๊ด 30-35 องศา

ระบบกรี๊ดยาง พบว่า ร้อยละ 75 ใช้ระบบกรี๊ดครั้งลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน รองลงมา คือ หนึ่งในสามของลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน ร้อยละ 17 สำหรับจำนวนวันกรี๊ด เกษตรกรร้อยละ 74 กรี๊ดยาง 151-160 วันต่อปี รองลงมา คือ 120-130 วัน ร้อยละ 16 ช่วงเวลาที่เกษตรกรกรี๊ดยาง ร้อยละ 50 กรี๊ดเวลา 06.00-08.00 น. รองลงมา คือ ช่วงเวลา 20.00-24.00 น. ร้อยละ 26 เกษตรกรร้อยละ 99 ไม่ใช้สารเคมีเร่งน้ำยาง ผู้กรี๊ดยางร้อยละ 74 มีประสบการณ์การกรี๊ดยางไม่เกิน 5 ปี และร้อยละ 20 มีประสบการณ์ 6-10 ปี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 การกรี๊ดยางของเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี

รายการ	จังหวัดบุรีรัมย์ (ร้อยละ)	จังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ)
กรณียังไม่เปิดกรี๊ด	(n=246)	(n=250)
1. คาดว่าจะเปิดกรี๊ดเมื่ออายุ (ปี)		
5 ปี	1	-
6 ปี	12	24
7 ปี	76	66
> 7 ปี	11	10
2. คาดว่าต้นยางมีเส้นรอบลำต้น (ซม.)		
≥50	90	72
40-49	10	27
30-39	-	-
< 30	-	-
3. คาดว่าจะมีจำนวนต้นที่ได้ขนาด		
ร้อยละ 50 ขึ้นไป	95	98
< ร้อยละ 50	5	2
4. คาดว่าจะเปิดกรี๊ดที่ความสูง (ซม.)		
150	89	42
130-149	2	2
110-129	5	10
90-109	3	46
< 90	1	-
5. คาดว่าจะใช้ระบบกรี๊ด		
ครั้งลำต้น 1 วันเว้น 1 วัน	39	18
ครั้งลำต้น 1 วันเว้น 2 วัน	12	2
ครั้งลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน	25	70
หนึ่งในสามของลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน	21	10
หนึ่งในสามของลำต้น 1 วันเว้น 1 วัน+ สารเคมีเร่งน้ำยาง	3	-
กรณีเปิดกรี๊ดต้นยางแล้ว		
1. อายุต้นยางที่เปิดกรี๊ด (ปี)		
4 ปี	4	13
5 ปี	29	49

รายการ	จังหวัดบุรีรัมย์ (ร้อยละ)	จังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ)
6 ปี	59	34
7 ปีขึ้นไป	8	4
2. ขนาดเส้นรอบลำต้นโดยเฉลี่ยที่เปิดกรีด (ซม.)		
≥ 50	91	51
40-49	8	40
30-39	1	8
< 30	-	1
3. ระดับความสูงจากพื้นดินที่เปิดกรีดยาง (ซม.)		
150	89	42
<150	11	58
130-149		2
110-129		5
90-109		3
< 90		90
สาเหตุที่กรีดต่ำกว่า 150 ซม.		
1) เลือกกรีดในตำแหน่งที่เกษตรกรคิดว่าเหมาะสม	80	59
2) เหมาะกับความสูงของผู้กรีด	7	1
3) ผู้กรีดไม่ชำนาญในระดับที่แนะนำ	1	5
4) กรีดตามเพื่อนบ้าน	12	35
4. ความลาดเอียงของรอยกรีด		
30-35 องศา	100	77
น้อยกว่า 30 องศา	-	14
มากกว่า 35 องศา	-	9
5. ระบบกรีด		
ครึ่งลำต้น 1 วันเว้น 1 วัน	17	7
ครึ่งลำต้น 1 วันเว้น 2 วัน	4	1
ครึ่งลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน	36	75
หนึ่งในสามของลำต้น 2 วันเว้น 1 วัน	43	17
6. จำนวนวันที่กรีด (วันต่อปี)		
< 120	4	-
120-130	17	16
131-140	-	4
141-150	-	6
151-160	79	74

4) ผลผลิตและรูปแบบผลผลิต

รูปแบบของผลผลิตเพื่อการจำหน่ายของเกษตรกรส่วนใหญ่ทั้ง 2 จังหวัด คือ ยางแผ่น พบว่าเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี จำหน่ายผลผลิตในรูปแบบยางแผ่นคิดเป็นร้อยละ 82 และ 94 ตามลำดับ รองลงมา คือ ยางก้อนถ้วย เศษยาง/ขี้ยาง ผลผลิตเฉลี่ยยางแผ่นของเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี ส่วนใหญ่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150 กก./ไร่ ร้อยละ 72 และ 66 ตามลำดับ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลผลิตและรูปแบบผลผลิตยางพาราของเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี

รายการ	จังหวัดบุรีรัมย์ (ร้อยละ)	จังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. รูปแบบผลผลิต ^{1/}	(n=246)	(n=250)	
ยางแผ่น	82	94	
ยางก้อนถ้วย	21	2	
เศษยาง/ขี้ยาง	-	4	
2. ผลผลิตยางแผ่น (กก./ไร่/)			
≤ 150	72	66	
151-200	28	34	

หมายเหตุ: ^{1/} รายการที่สามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5) การหยุดกรีดยาง หน้ายางเสียหาย และต้นยางอาการเปลือกแห้ง

5.1 การหยุดกรีดยาง

เกษตรกรทุกรายหยุดกรีดยางเมื่อฝนตกหนักหน้ายางเปียก ส่วนในระยะยางผลัดใบเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์ทุกรายหยุดกรีดยาง และอุบลราชธานีเกือบทุกราย (ร้อยละ 99.6) หยุดกรีดยาง และในระยะแล้งติดต่อกันหลายวัน เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์หยุดกรีดยางร้อยละ 96 และเกษตรกรจังหวัดอุบลราชธานี หยุดกรีดยางร้อยละ 69 เหตุผลที่เกษตรกรบางส่วนไม่หยุดกรีดยางเนื่องจากราคาสูง

5.2 หน้ายางเสียหายและต้นยางอาการเปลือกแห้ง

จังหวัดบุรีรัมย์ เกษตรกรร้อยละ 49 พบปัญหาหน้ายางเสียหาย โดยร้อยละ 37 พบจำนวนต้นยางที่หน้ายางเสียหายมากกว่า 40 % รองลงมาพบหน้ายางเสียหาย 1-10 % และ 11-20 % ร้อยละ 61 และ 24 ตามลำดับ ส่วนอาการเปลือกแห้งพบปัญหาร้อยละ 43 โดยพบจำนวนต้นยางที่เกิดอาการเปลือกแห้ง 1-5 % ร้อยละ 59 รองลงมา คือ 16-20 % และ 6-10 % คิดเป็นร้อยละ 30 และ 10 ตามลำดับ

จังหวัดอุบลราชธานี เกษตรกรร้อยละ 89 พบปัญหาหน้ายางเสียหาย โดยร้อยละ 59 พบจำนวนต้นยางที่หน้ายางเสียหายมากกว่า 40 % รองลงมาพบจำนวนต้นที่หน้ายางเสียหาย 1-10% และ 11-20 % ร้อยละ 15 และ 12 ตามลำดับ ส่วนอาการเปลือกแห้งพบปัญหาร้อยละ 11 โดยพบจำนวนต้นยางที่เกิดอาการเปลือกแห้ง 6-10 % ร้อยละ 56 และ 1-5 % ร้อยละ 44

6) ปัญหาในการผลิตยางพาราของเกษตรกร

จังหวัดบุรีรัมย์ ปัญหาที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัญหาพันธุ์หาซื้อยาก ไม่มีคุณภาพ มีราคาแพง และไม่ตรงตามพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้เรื่องโรคของยางพารา ปัญหาการกรีดยาง (ขาดความชำนาญในการกรีดยางและขาดแคลนแรงงานกรีดยาง) และปัญหาปุ๋ยราคาแพง หาซื้อยาก และไม่แน่ใจว่าเป็นปุ๋ยมีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 49 42 และ 41 ตามลำดับ

จังหวัดอุบลราชธานี ปัญหาที่เกษตรกรให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ปัญหาการขาดความรู้เรื่องโรคของยางพารา ร้อยละ 71 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาการกรีดยาง (ขาดความชำนาญในการกรีดยางและขาดแคลนแรงงานกรีดยาง) ปัญหาด้านปุ๋ย (ปุ๋ยราคาแพง หาซื้อยาก และไม่ทราบว่าจะต้องใช้ปุ๋ยสูตรอะไร) และปัญหาด้านวัชพืช คิดเป็นร้อยละ 47 46 และ 44 ตามลำดับ

วิจารณ์

1) เทคโนโลยีการผลิตยางพาราที่เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดบุรีรัมย์ และอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ ด้านพันธุ์ การเตรียมพื้นที่ปลูก การวางแผนปลูก และระยะปลูก

2) เทคโนโลยีการผลิตยางพาราที่เกษตรกรส่วนใหญ่ปฏิบัติไม่เป็นไปตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ การใส่ปุ๋ยในระยะทั้งก่อนและหลังเปิดกรีด มีการใส่ปุ๋ยผิดสูตรเป็นส่วนใหญ่เนื่องมาจากเกษตรกรไม่มีความรู้เรื่องการใส่ปุ๋ย การกรีดยางก่อนกำหนด ระดับความสูงที่เปิดกรีด และกรีดยางต้นเล็ก คือ ขนาดเส้นรอบลำต้นต่ำกว่า 50 ซม.

โดยสรุป พบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างของจังหวัดบุรีรัมย์ปฏิบัติได้ถูกต้องตามหลักวิชาการมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งในเรื่องการใส่ปุ๋ยก่อนและหลังเปิดกรีด ระดับความสูงที่เปิดกรีด และขนาดของต้นที่กรีด ซึ่งจะทำให้เกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์สามารถกรีดยางได้นานกว่าจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากจังหวัดบุรีรัมย์มีสถานทดลองยางมาก่อน ซึ่งปัจจุบันได้ตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ยางพาราโดยมีส่วนร่วมของเกษตรกรส่วนใหญ่ของเกษตรกรทั้ง 2 จังหวัด กรีดยางก่อนกำหนด (อายุน้อยกว่า 7 ปี) ซึ่งต้นยางมีขนาดเล็กกว่ามาตรฐาน เนื่องจากปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ราคาขายที่สูงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรรีบกรีด การขาดความรู้ ความเข้าใจในการปลูกและจัดการสวนยางพาราที่ถูกต้องและเหมาะสม สำหรับข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ในการพัฒนางานวิจัย การวางแผน การบริหารจัดการ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตยางของกรมวิชาการเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์และอุบลราชธานี ทีมงานที่ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความวิริยะอุตสาหะ ขอขอบคุณผู้ที่ประพันธ์ น้อยอินทร์ และคุณวิทยา สุดาจันทร์ ผู้มีส่วนสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณ ผอ.สวพ.4 ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน และที่สำคัญ คือ ขอขอบคุณกรมวิชาการเกษตร ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการเกษตร. 2550. แผนงานวิจัยและพัฒนาปี พ.ศ.2549-2553. กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 246 หน้า.

กรมวิชาการเกษตร. 2553. ข้อมูลวิชาการยางพารา 2553. เอกสารวิชาการ. สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 124 หน้า.

พิศมัย จันทูมา. 2551. ผลกระทบต่อผลผลิตเมื่อเปิดกรีดต้นยางที่มีขนาดต่ำกว่ามาตรฐาน. วารสารยางพารา ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 หน้า 32-47.

พิศมัย จันทูมา วารุณี บุญนำ เอนก กุณาละสิริ ศุภมิตร ลิ้มปิชัย เฉลิมพงษ์ ขาวช่วง นภาพรรณ เลขะวิพัฒน์ กฤษดา สังข์สิงห์ รัตน์ติยา พวงแก้ว ดารุณี โกศัยเสวี สุรเดช ปัจฉิมกุล พุฒนา รุ่งระวี อารักษ์ จันทูมา, 2554. การประเมินการเจริญเติบโตของต้นยางในเขตปลูกยางใหม่ รายงานผลการวิจัยปี 2554. สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร.